

Techem Kamstrup Multical 302

Energimåleren Techem Kamstrup Multical 302 har en stor funktionsknop på fronten. Funktionerne er beskrevet sidst i denne vejledning.

Vigtigt

Denne monteringsvejledning henvender sig til fagfolk. Den omhandler derfor ikke de dele af arbejdet, som må forudsættes at være bekendt.

Sikkerhed

- Betingelserne for montering af energimåleren skal følges!
- Energimåleren må kun monteres og afmonteres af uddannet personale.

! Forudsætning:
Det stilles som forudsætning at rørsystemet er jordet.

- En beskyttelse for lynnedslag kan ikke gives. Det er husinstallationen, der skal stille denne sikkerhed.
- Må kun bruges indenfor driftsbetingelserne ellers kan garantien blive ophævet.
- Batterier må ikke åbnes, komme i berøring med vand eller udsættes for temperaturer over 80 °C.
- Rengøring af energimåleren må kun foregå udvendigt med en fugtig klud. Brug ikke spiritus- eller rengøringsmidler.

Generelle henvisninger

Dette dokument beskriver fortrinsvis Techem Multical 302 - Kamstrup til måling af varme. Specielle kendetegn for montering af energimåler for køl er beskrevet i kapitlet: Energimåler for køl.

- Energimåleren er beregnet for vandkredsløb fra varmeanlæg – Medium: vand uden tilsætninger (undtagelse: se AGFW FW510).
- Driftsbetingelser / Måleområde:
  - Regneværk
 Θ 2 °C...150 °C $\Delta\Theta$ 3 K...130 K
  - Temperaturfølerpar
 Θ 2 °C...150 °C $\Delta\Theta$ 3 K...130 K
  - Flowsensor (Energimåler for varme)
 Θ q 2 °C...130 °C
- Omgivelsestemperatur: 5...55 °C
 Installationen skal foregå i ikke-kondenserende omgivelser ligesom det skal foregå i aflukkede rum (installation indendøre). Installationen af flowsensoren er dog muligt i kondenserende omgivelser.

! Plomberingen på energimåleren må ikke beskadiges. En beskadiget plombering ophæver fabriksgarantien og justeringsfristen.

- Flowsensor og temperaturføler må ikke afmonteres fra regneværket.

Egenskaber og retningslinier for anvendelse af energimåleren

Energimåleren måler det fysiske korrekte energiforbrug. Måleren består af en volumenmåler, 2 fastgjorte temperaturfølere og et regneværk, der ud fra volumen og difference i temperaturen beregner energiforbruget. Energimåleren kan ikke åbnes uden at bryde plomberingen. Måleren finder kun anvendelse indenfor beskrivelsen af betingelserne på typeskiltet.

- Nominelflow: qp 0,6–2,5 m³/h
- Målenøjagtighed efter EN 1434.
- Ved gennemstrømning starter energimåleren - dog kun selve målingen.
- Energimåleren har en forprogrammeret skæringsdato som er d. 31.12. Værdien op til skæringsdatoen bliver opgjort ved midnat mellem d. 31.12. og d. 01.01. TAVO-udstyr kan ændre denne skæringsdato.

Energimåleren kan leveres med en hurtig 8 sekunders målersekvens. Dette kan sammenlignes med en normal måler der måler hvert 32. sekund.

Denne energimåler har en tilføjelse på typeskiltet version 8 s.

! Energimålere skal have sammelnegative målingssekvenser i installationen. Der kan installeres målere med 8 sekunders målingssekvens sammen med målere med samme eller højere målingssekvens.

Type: 302:
Denne beskrivelse dokumenterer overensstemmelse med målingsteknologi fra Kamstrup MC 302.

Wärmezähler / Heat meter (E1)

θ: 2°C ... 150°C
Δθ: 3K ... 130K
θ q: 2°C ... 130°C

CE M14 0200

DK-0200-MI004-031

qp: 0.6 m³/h
qj: 6 l/h
qs: 1.2 m³/h
DN15 Δp: 0.02 bar
Class: 2 (E1, M2)
G¾B (R½) x 110 mm
PN16 PS16 & PN25 PS25
Rücklauf/outlet **8 s**
Pt500-EN60751
Type: 302T301Q910219

Strømforsyning

Batteri

Energimåleren har 2 langtidsholdbare batterier. Lithiumbatterierne indeholder 0,96 g lithium/stk. og der er derfor ikke specielle krav til transport/forsendelse. Batterierne må ikke skiftes ud, da plomberingen dermed vil blive brudt.

Montage

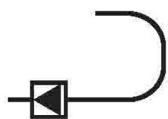
- Ved montering af energimåleren skal der vælges en tør og let tilgængelig placering (for aflæsning og udskiftning). Omgivelsestemperaturen må ikke overstige 55 °C.

! Ved valg af monteringssted skal der tages højde for længden af energimåleren incl. fastmonterede temperaturløbere.

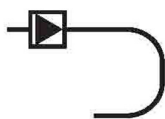
- Der må ikke foretages svejsning, lodning eller borearbejde i nærheden af måleren.
- Energimåleren bør blive i original emballagen indtil tilslutnings-, isolerings- og gennemspulingsarbejde er tilendebragt.
- Energimåleren skal beskyttes mod stød og vibrationer, der kan opstå ved installationen. Når måleren skal tages i brug skal stophanerne åbnes langsomt.
- Volumensdelen monteres forsigtigt og spændingsfri. Derudover skal rørledningerne før og efter måleren være tilstrækkelig fastgjort / understøttet.

Monteringen af regneværket

- Den korrekte placering af regneværket er angivet på typeskiltet på energimåleren. Fremløb/Vorlauf/inlet eller returløb/Rücklauf/outlet bliver tillige vist med et symbol på displayet.

Symbol for returløbs-måler

Symbol for fremløbs-måler

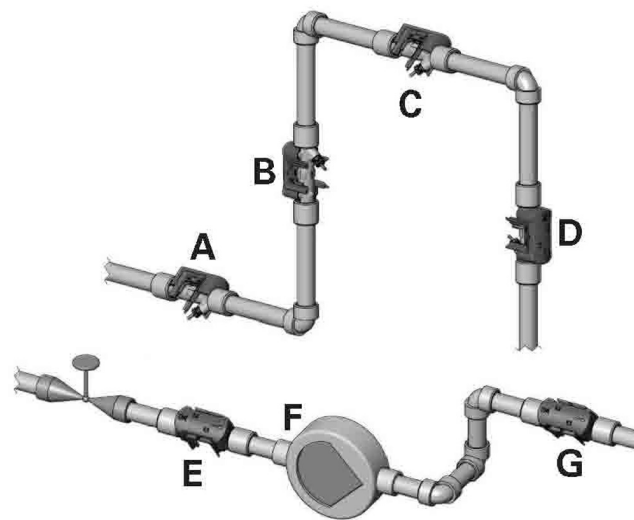
- Flowretningen er vist med pilen.

! Bemærk:
Pilen på selve måleren skal passe med flowretningen.

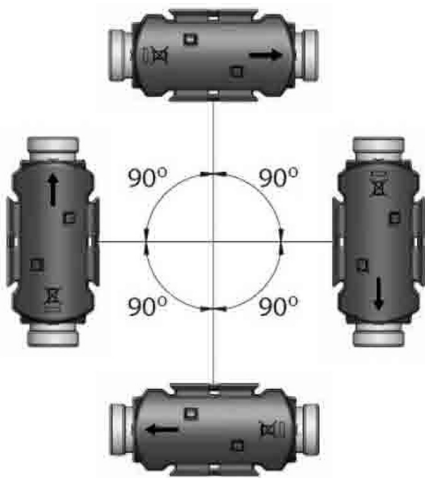
- Energimåleren kræver normalvis hverken en lige indløb- eller udløbslinie.

Se nedenfor de tilladte indbygningsmuligheder og det der ikke er tilladt:

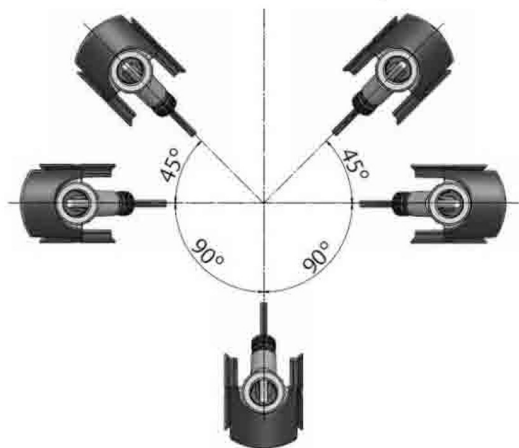

- (A) Tilladt placering af flowsensoren.
- (B) Tilladt placering af flowsensoren.
- (C) Ikke tilladt placering. Denne indbygning giver risiko for luftsamlinger, der vil føre til fejl. Hvis det udelukkende er muligt at placere måleren i denne position skal der være udluftningsmuligheder tilstede. Lav indbygning er heller ikke anbefalsværdigt, da der kan samle sig snavs, der kan beskadige måleren.
- (D) Muligt i lukkede systemer. Ikke muligt i åbne systemer, idet der er risiko for luftansamlinger.

- Ⓔ Det er ikke muligt at placere flowsensoren umiddelbart efter en ventil undtagen stophaner. Stophanerne skal være fuldstændig åbne, hvis de ikke bliver brugt.
- Ⓕ Bemærk: En flowsensor må aldrig blive placeret i nærheden af en pumpeindsugningsside.
- Ⓖ Ikke tilladt placering: En flowsensor må ikke placeres efter en omdirigeringskurve på 2 niveauer.
  - Der skal være tilstrækkelig afstand (minimum 50 cm) mellem måleren og mulige kilder til elektromagnetiske forstyrrelser (strømskik, elektroniskemotorer, frekvenskonverter, lysstofrør m.m.)
  - Hvis der bliver installeret flere målere i en ejendom skal der være de samme indbygningsbetingelser tilstede. Bliver måleren monteret i returløb af 2 kredse, skal placeringen have en tilstrækkelig afstand (minimum 10 x DN) til T-stykket således at de forskellige vandtemperaturer kan nå at blande sig.
  - Energimåleren kan monteres vandret, lodret eller skråt.

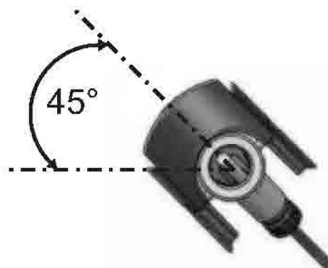
- Energimåleren må drejes indtil $\pm 45^\circ$ til røraksen opad eller indtil 90° til røraksen nedad.

- Energimåleren bør ikke monteres med det elektroniske målerhus vendende opad. Det vil gøre energimåleren yderst udsat for luftbobler i vandet. Derfor er denne placering kun tilladt hvor installationen har et højt vandtryk og hvor der forefindes automatisk udluftning, eks. direkte tilslutning til fjernvarmeforsyningen.

- Ved montage i fugtige omgivelser skal energimåleren være drejet 45° til røraksen.

! I ejendommen skal energimålerne monteres ens. Displayet skal til enhver tid være tilgængelig for aflæsning.

- Før energimåleren monteres snavsopsamler.
- Før snavsopsamleren og efter energimåleren monteres stophaner.
- Inden den endelige montering af energimåleren skal rørføringen gennemspules grundigt, herved skal passtykket anvendes.
- Ved udskiftning skal tætningerne ved forskruingerne rengøres. I den forbindelse skal de nye pakninger altid bruges.
- Afprøv stophanernes tæthed.
- Enderne på temperaturfølerne skal mindst række til midten af rørværsnittet.
- Efter monteringen skal der foretages en test af tæthed og funktion.
- Ved gennemflow starter målingen.
- Dokumenter den afsluttende ibrugtagning.

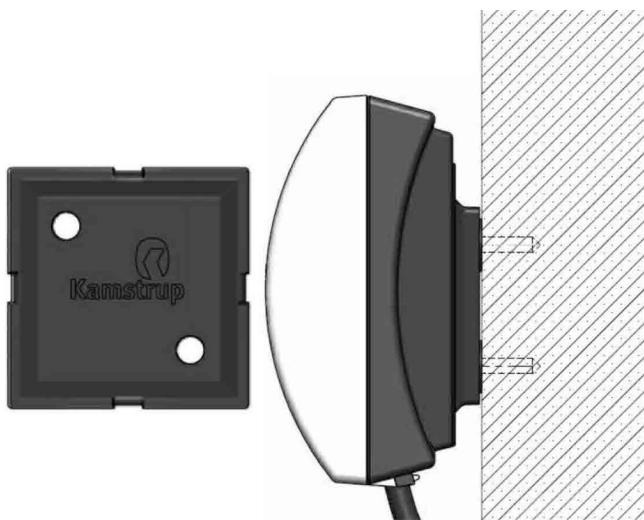
Kompaktmontage

Regneværket bliver monteret direkte på flowsensoren. Regneværket er fra fabrikken plomberet, en yderligere plombering er ikke nødvendigt såfremt plomberingen bagpå regneværket er intakt.

Regneværket monteres på væggen

Som standard er regneværket monteret direkte på volumendelen. Ved en montage i mediumtemperatur over 90 °C og lavere end 15 °C anbefaler vi vægmontage af regneværket. Derudover skal regneværket monteres separat på en flad væg, hvis det er pga. indskrænkede indbygningsforhold, der begrænser aflæsningsmuligheden. For vægmontagen forefindes en vægmonteringsplade.

- 1 Ved montering af energimåleren skal der vælges en tør og let tilgængelig placering.
- 2 Bemærk kabellængden for temperaturfølerne.
- 3 Anvend vægmonteringspladen til at markere de to 6 mm borehuller.

Montering af temperaturfølere

- Energimåleren Vario 3 bliver leveret med en Ø 5,2 mm Pt 500-følersats (parret følere) med 1,5 m silikone kabel.
- Ved levering er der altid en temperaturføler, der er monteret i flowsensoren. Den anden temperaturføler skal monteres som direkte føler. Hvis en af følerne ikke skal monteres i flowsensoren, skal den istedet for monteres så tæt ved udløb som muligt. Afstanden mellem flowsensoren og temperaturføleren må højst være 12 cm.
- Frie temperaturfølere skal monteres i special kugleventiler. Dette skal følge de nationale retningslinier. Det er dog et krav at temperaturfølerne skal monteres symmetrisk og ens.

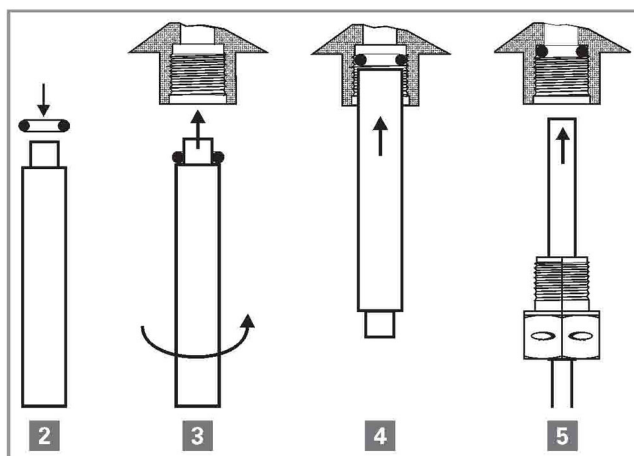
! Temperaturfølerne må kun monteres som de er blevet leveret. Tilslutningsledningen må hverken blive forkortet eller forlænget.

- Temperaturfølerne skal behandles med forsigtighed!
- Temperaturfølerne må ikke placeres i nærheden af kabelaksler og kanaler - minimumsafstand på 250 mm til andre installationer skal overholdes.

- Den temperaturføler, der fra værk er monteret i flowsensoren er ikke mærket. Den anden har en grøn plastring. Ved varianten for returløb skal denne monteres i fremløb og omvendt for varianten for fremløb.

Montering af temperaturføler direkte i vandstrømmen

- 1 Skruelåsen på kuglehanen skrues ud.
- 2 2 stk. O-ringe er vedlagt. Den ene O-ring sættes på montagestiften og den anden O-ring er vedlagt som reserve. Der må altid kun anvendes en O-ring af gangen. Ved udskiftning af føler skal den gamle O-ring fjernes og den nye tages i brug.
- 3 Med montagestiften drejes O-ringen i hullet for bundproppen.
- 4 Brug den anden ende af montagestiften for at bringe O-ringen i den endelige position.
- 5 Temperaturføler med plastskruer sættes i hullet ved skruelåsen og drejes håndfast til - der må ikke anvendes værktøj.

Afsluttende arbejde

- 1 Begge temperaturfølere plomberes også den der fra værk er monteret.
- !** Auch der werkseitig eingebaute Temperaturfühler muss verplombt werden

Energimåler for køl - Techem Multical 302 - Kamstrup for køl

I dette kapitel beskrives de specielle forhold, der gør sig gældende når energimåleren skal måle energiforbrug i forbindelse med køl.

Tilladelse - energimåler for køl

Måleren har en national tysk kølegodkenelse på baggrund af: PTB/BEV.

Driftsbetingelser

Regneværk

Θ 2 °C...150 °C $\Delta\Theta$ 3 K...85 K

Flowsensor

Θ q 2 °C...130 °C $\Delta\Theta$ 3 K...85 K

Alternative temperaturfølere

Θ 2 °C...130 °C $\Delta\Theta$ 3 K...110 K

Θ 2 °C...50 °C $\Delta\Theta$ 3 K...30 K

Omgivelsestemperatur: 5...55 °C

Måleren kan også bestilles som en kombineret energimåler for varme og køl med et temperaturområde på 2 °C...150 °C, dog kun med MID tilladelse for energimåler for varme.

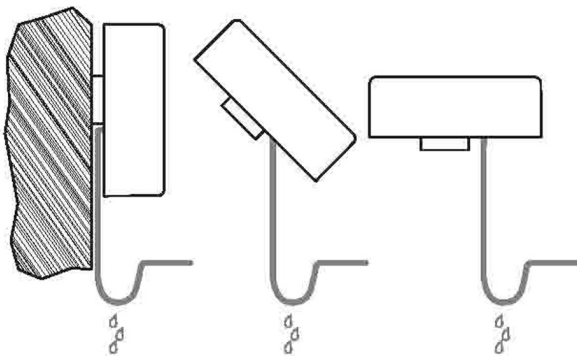
Montage af volumensdel / regneværk ved energimåler for køl

Regneværket monteres separat fra volumensdelen. Dermed undgås dug.

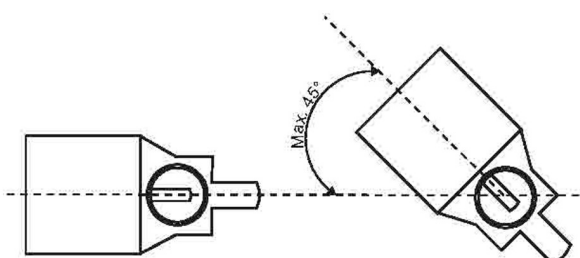
Undtagelse

I anlæg hvor mediumtemperaturen ved volumensdelen er mindre end 5° under omgivelsestemperaturen, kan regneværket monteres på volumensdelen.

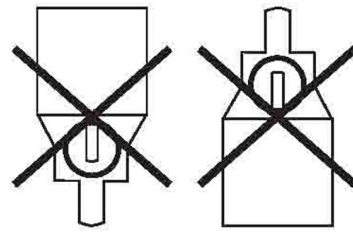
- Volumensdelen bygges ind i returløbsledningen.
- Efter indbygning af volumensdelen skal der isoleres diffusionstæt. Denne isolering af skal fornyes ved hver målerudskiftning.
- Energimålere for glykolholdige væsker er ikke verificerbare.

- Kablet mellem volumensdelen og temperaturfølerne til regneværket skal monteres med en løkke som anvendes som drypkant – dermed forhindres dannelse af kondensvand i regneværket.

- Volumensdelen må kun drejes indtil 45° på den vandrette akse.

- Energimåleren må ikke monteres hvor det vender opad eller nedad.
- Regneværket må kun monteres på følgende måder:
  - vertikalt
  - skrå (vinkel mellem vertikalt og horisontalt)
  - horisontalt
 Derved skal følerkablet altid monteres nedefra. Det optræder således som drypkant.

Montering af temperaturføler ved energimåler for køl

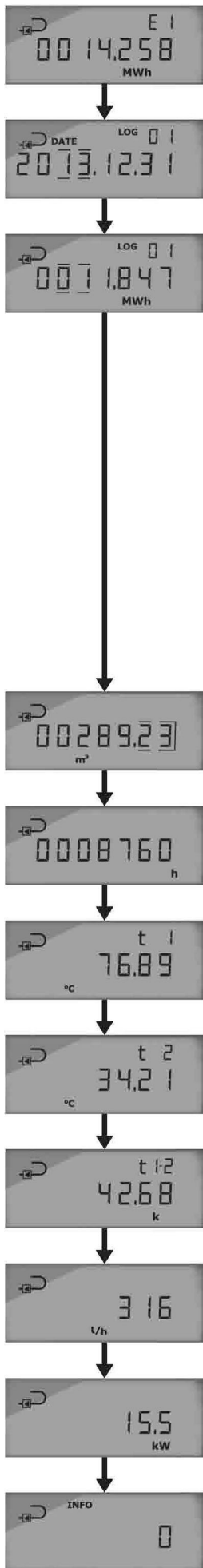
I reglen gælder de samme betingelser for energimåler for køl som for varme. Dog må temperaturfølerne kun monteres nedefra.

Betjeningsvejledning

Tryk på funktionstasten på fronten for at aktivere displayet. Tryk igen og der kan veksles til næste visning. Efter 4 minutter uden aktivitet vender displayet tilbage til visning af det aktuelle energiforbrug.

Energimåler

Brugt varme / energi i kWh, Mwh el. GJ

Sidste skæringsdato

Sidste skæringsdatoværdi

Brugt køl / energi i kWh, Mwh eller GJ

Sidste skæringsdato

Sidste skæringsdatoværdi

Volumen

Antal driftstimer

Aktuel fremløbstemperatur

Aktuel returløbstemperatur

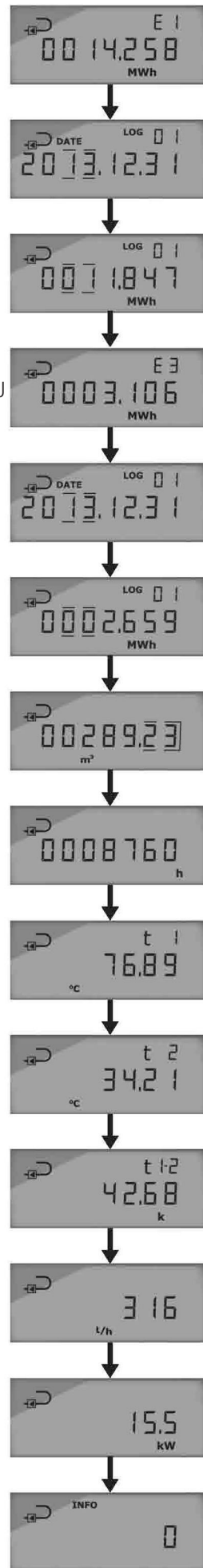
Aktuel temperaturdifference

Det aktuelle flow

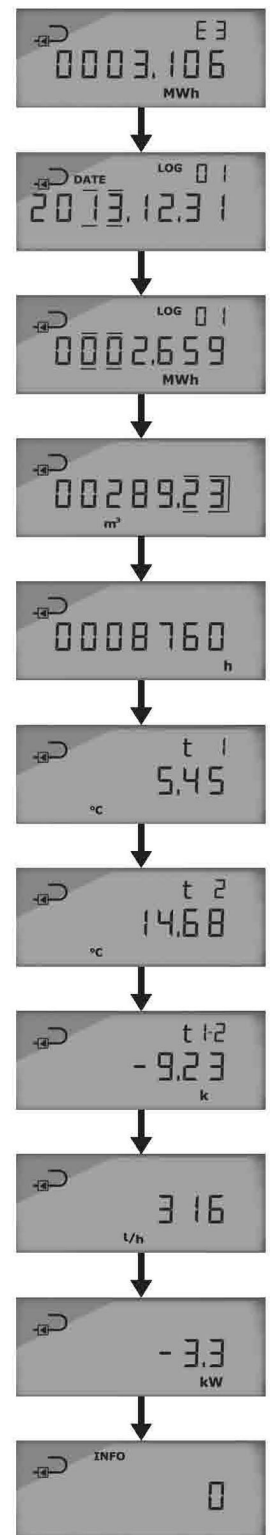
Den aktuelle varme - henholdsvis kuldeydelse

Den aktuelle informationskode

Energimåler for varme og for køl

Energimåler for køl

Infokoder

Energimåleren overvåger konstant en række af vigtige funktioner. Ved graverende fejl i målesystemet eller under installationen fremkommer et blinkende "INFO". "INFO" blinker så længe fejlen er der, uafhængigt af valgt visning og forsvinder først når fejlen er udbedret.

Der findes følgende infokoder:

Infokode	Beskrivelse	Reaktionstid
0	Ingen uregelmæssigheder konstateret	-
1	Forsyningsspændingen har været afbrudt	-
4	Temperaturføler T2 er udenfor måling	< 32 Sek.
8	Temperaturføler T1 er udenfor måling	< 32 Sek.
32	Temperaturforskellen har forkert polaritet	< 32 Sek. u. 0,05 m ³ Vol.
128	Forsyningsspændingen er for lav	< 10 Sek.
16	Problemer med flowsensoren - signal for svag eller pgs. luft. Gennemspol rørløbet. Udskiftning af energimåleren er ikke nødvendigt	< 32 Sek.
2	Flowsensor - forkert flowretning	< 32 Sek.

Skulle der optræde flere infokoder samtidig, er det summen af infokoderne, der vil blive vist. F.eks. infokode 12 (infokode 4+8), hvis begge temperaturfølere er udenfor måling. Infokoderne 4 og 8 bliver vist hvis temperaturen er lavere end 0 °C eller over 155 °C. Infokoderne 4 og 8 fremkommer også ved kortslutning eller følere, der på anden måde ikke er funktionsdygtige.

! Hvis infokoderne 4 og 8 vises, vil der ikke blive udført forbrugsmåling.

Declaration of Conformity

Overensstemmelseserklæring
Déclaration de conformité
Konformitätserklärung
Deklaracja Zgodności
Declaración de conformidad
Declaratie de conformitate

We
Vi
Nous
Wir
My
Nosotros
Noi

Kamstrup A/S
Industrivej 28, Stilling
DK-8660 Skanderborg
Denmark
Tel: +45 89 93 10 00

declare under our sole responsibility that the product(s):
erklærer under eneansvar, at produkt(erne):
déclarons sous notre responsabilité que le/les produit(s):
erklären in alleiniger Verantwortung, dass/die Produkt(e):
deklarujemy z pełną odpowiedzialnością że produkt(y):
Declaramos, bajo responsabilidad propia que el/los producto
declaram pe proprie raspundere ca produsul/produsele:

Instrument	Type	Type No.:	Classes	Type Approval Ref.:
Heat Meter	MULTICAL® 401	66-V and 66-W	CI 2/3,M1,E1	DK-0200-MI004-001
Heat Meter	MULTICAL® 402	402-V, 402-W, 402-T	CI 2/3,M1,E1	DK-0200-MI004-013
Heat Meter	MULTICAL® 302	302-T	CI 2/3,E1,M1,M2	DK-0200-MI004-031
Temperature Sensors	PL and DS	65-00-0A/B/C/D 66-00-0F/G 65-00-0L/M/N/P 66-00-0Q3/4 65-56-4	M1	DK-0200-MI004-002
Flow Sensor	ULTRAFLOW® qp 0.6...400 m ³ /h	65-S/R/T	CI 3, M1, E1	DK-0200-MI004-003
Flow Sensor	ULTRAFLOW® qp 0.6...40 m ³ /h and qp 150...400 m ³ /h	65-S/R/T	CI 2/3, M1, E1	DK-0200-MI004-003
Calculator	MULTICAL® 601 MULTICAL® 601+ MULTICAL® 602 SVM S6 MULTICAL® 801	67-A/B/C/D 67-E 602-A/B/C/D S6-A/B/C/D 67-F/G/K/L	M1, E1/E2 M1, E1/E2 M1, E1/E2 M1, E1/E2 M1, E1/E2	DK-0200-MI004-004 DK-0200-MI004-004 DK-0200-MI004-020 DK-0200-MI004-020 DK-0200-MI004-009
Flow Sensor	ULTRAFLOW® 54/34 qp 0.6...100 m ³ /h qp 150...1000 m ³ /h	65-5/65-3	CI 2/3 M1, E1/E2 M1/M2, E1/E2	DK-0200-MI004-008
Water Meter	MULTICAL® 21 MULTICAL® 41 MULTICAL® 61 MULTICAL® 62 flowIQ™ 2101 flowIQ™ 3100	021 66-Z 67-Z 62-Z 021 031	CI 2, M1, E1/E2 CI 2, M1, E1 CI 2, M1, E1, B CI 2, M1, E1, B CI2, M1, E1/E2 CI 2, M1, E1/E2	DK-0200-MI001-015 DK-0200-MI001-003 DK-0200-MI001-010 DK-0200-MI001-016 DK-0200-MI001-015 DK-0200-MI001-017

are in conformity with the requirements of the following directives:

er i overensstemmelse med kravene i følgende direktiver:

sont conforme(s) aux exigences de la/des directives:

mit den Anforderungen der Richtlinie(n) konform ist/sind:

są zgodne z wymaganiami następujących dyrektyw:

es/son conformes con los requerimientos de las siguientes directivas:

este/sunt in conformitate cu cerintele urmatoarelor directive:

Measuring Instrument Directive 2004/22/EC, Module D
EMC Directive 2004/108/EC
LVD Directive 2006/95/EC
PE-Directive (Pressure) 97/23/EC, Module A1
R&TTE 1999/5/EC

Date: 2014-03-03

Notified Body, Module D Certificate:

Force Certification A/S

EC Notified Body nr. 0200

Park Alle 345, 2605 Brøndby

Denmark

Sign.:

Lars Bo Hammer
Quality Assurance Manager

5518-050, Rev.: X1, Kamstrup A/S, DK8660 Skanderborg, Denmark